

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р **Антония Иванова Пенчева**,
Университет за национално и световно стопанство, София
научна специалност „Славянски езици. Руски език – делова комуникация
и лингвокултурология“

Относно: конкурс за заемане на академичната длъжност **„професор“** на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по: област на висше образование **1. Педагогически науки**, професионално направление **1.3. Педагогика на обучението по... (методика на обучението по руски език)**

Със заповед № РД-21-1600 от 31.07.2023 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определена за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в ПУ по област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (методика на обучението по руски език), обявен за нуждите на катедра „Руска филология“ към Филологическия факултет.

Общо представяне на процедурата и кандидата

В конкурса за „професор“, обявен в Държавен вестник, бр. 39 от 02.05.2023 г., и в интернет-страницата на ПУ „Паисий Хилендарски“ за нуждите на катедра „Руска филология“ към Филологическия факултет като единствен кандидат участва **доц. д-р Надя Петрова Чернева** от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

Надя Петрова Чернева е завършила ПУ „Паисий Хилендарски“, специалност „Руска филология“, втора специалност „Български език и литература“ в ОКС „магистър“ през 1983 г., през 1994 г. придобива бакалавърска степен „преподавател по английски език“, а през 2003 г. ѝ е присъдена образователната и научна степен „доктор“ от Държавния институт по руски език „А. С. Пушкин, Русия“. От 1990 г. работи в Пловдивския университет последователно като преподавател, асистент, старши асистент, главен асистент по руски език. От 2013 г. е доцент по Руски език (лингвокултурология). Паралелно с преподавателската и научноизследователската дейност, доц. Надя Чернева е ангажирана с административна и управленска дейност. Деловите и организационните ѝ качества се реализират на отговорни, издигащи престижа на университета длъжности като научен секретар на ФФ с ресор „Международна дейност, евроинтеграция, центрове и кабинети“ (2007–2014), заместник-декан на ФФ по международната дейност (2014–2019) и заместник-ректор „Международно сътрудничество, академична мобилност, връзки с обществеността и протокол“ (2019–2023). Директор е на Аудиовизуалния център към ПУ (от 2021 г.), на Центъра за езици и интеркултурна комуникация (от 2007 г.) и на Центъра за руски език и култура (от 2010 г.). Преминала е през научни специализации в чужбина. Членува в авторитетни професионални организации.

От 2004 до 2023 г. последователно участва в програма Еразъм с цел преподаване в Сърбия, Гърция, Италия, Полша, Португалия, Русия, Унгария, Франция, Белгия и в пътуващия методически семинар „Европа в подкрепа на многоезичието“ в САЩ. Надя Чернева е търсен партньор и изследовател за разработване на научно-приложни проекти.

Доказателство за това е участието ѝ като член и/или ръководител в 5 университетски, 22 национални и 14 международни проекта.

Организатор е на редица методически конференции и научно-методически семинари с международно участие. Активно работи със студентите, ръководи участието им в международни форуми.

С осъществяването на множество инициативи, които създават необходимата ефективна учебна среда, допълват и подпомагат учебния процес, доц. Надя Чернева безспорно допринася за развитието и издигането на авторитета на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Обща характеристика на дейността на кандидата

Представеният за оценка комплект материали на хартиен и електронен носител на кандидата в конкурса доц. **Надя Петрова Чернева** включва всички изискуеми документи, напълно отговаря на задължителните условия по ЗРАСРБ и е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ „Паисий Хилендарски“. От материалите е видно, че кандидатката има над 36 години преподавателски трудов стаж, ръководител е на магистърската програма „Методика на преподаването на руски език“ в ПУ и води лекционните курсове „Компетентностен подход и иновации в образованието“ и „Текстът като лингводидактическа единица“, с което изпълнява условието за наличие на учебна натовареност за заемане на академичната длъжност „професор“ в направление 1.3. „Педагогика на обучението по...“. В бакалавърски и магистърски програми е водила общо 19 лекционни курса, изнасяла е лекции и е водила семинари в други университети.

Обемът на научната продукция на доц. Надя Чернева е впечатляващ, което е видно от приложения Списък на научните трудове: кандидатката е автор е на 2 монографии и една студия, 36 статии (някои в съавторство), публикувани в България, 8 – в чуждестранни научни списания, автор е на едно помагало, участва като съставител на „Русско-болгарский словарь квазисимволов“, издаден в Тула, изявява се като редактор и рецензент на научни издания.

За участие в обявения конкурс доц. Надя Чернева е представила за оценяване общо 16 научни труда: 1 монография, 11 статии, публикувани в България в списание „Чуждоезиково обучение“, включено в световната база данни на Web of Science, 2 статии, публикувани в чужбина. Приложени са и две статии извън специалността, по която е обявен конкурса, 1 рецензия и сведения за едно съставителство. Всички тези научни трудове се приемат рецензиране, тъй като са лично нейно дело, публикувани са след присъждане на академичната длъжност „доцент“ и при тях не се открива конфликт на припокриване с предходна процедура за научно или академично израстване на кандидатката.

Научноизследователските интереси на доц. Надя Чернева са в областта на съпоставителната лингвистика, лингвокултурологията, етнолингвистиката, межкултурната комуникация и теорията и практиката на чуждоезиковото обучение.

Основният хабилитационен труд, научната монография „Лингводидактологични пространства на културния диалог“, е обобщение на дългогодишния преподавателски опит и проучвания на авторката в полето на съвременните образователни технологии. Надя Чернева разглежда овладяването на културата през призмата на триадата „език – човек – свят“, като разглежда мотивиращия лингводидактологичен потенциал на тези отношения. Концепцията на монографията е изградена логично, авторът демонстрира отлична теоретична осведоменост. Композиционно трудът е структуриран в съответствие с решаването на поставените изследователски цели и се състои от три глави, заключение и приложение. Библиографският апарат е много богат и обхваща източници на български, руски и английски език. В последователността на отделните глави се разкриват тезите на автора,

които са убедително аргументирани теоретично и подкрепени с емпирични данни. *Първа глава* внася яснота в многообразната научна терминология, като подчертава приноса на български учени в изследваната област. Авторката осмисля теоретичните постановки с оглед прилагането им в практическото чуждоезиково обучение в интернационална студентска аудитория. Приносен момент представляват предложените оригинални авторски модели за упражнения, развиващи межкултурната компетентност. Във *втора глава* наблюденията се насочват върху значението на лингводидактологичния потенциал на изкуството за чуждоезиковото обучение, подчертава се значимостта на емоционалната интелигентност за развитие на комуникативната компетентност. Убедително е подчертана ролята на изкуството като инструмент на лингводидактиката, допринасящ за социалния и емоционален растеж на индивида, а оттам и за синхронно развиване на езикови умения и емоционална интелигентност. Посочено е значението не само на традиционно използваните в методиката на ЧЕО ресурси на визуалните изкуства, музиката и анимацията, а също и на нетрадиционните възможности на фолклорния костюм и танц, от една страна, и балната култура, от друга. Всичко това безусловно доказва тезата, че игровите технологии представляват ефективен практически инструмент за развитие на речевите умения на обучаемите и за „потаяне“ в руската лингвокултурна среда. *Трета глава* насочва към един слабо проучен въпрос, засягащ взаимовръзката между лингвокултурологията и лингводидактика. До особено ценни изводи в методически план води работата на Надя Чернева като един от съставителите на „Руско-българския речник на квазисинонимите“ (Тула, 20021), който представлява несъмнен принос в практиката на лингвокултурологията (макар че авторката не се спира върху съдържанието на термина лингвокултурология, който, според В. А. Козирев и В. Д. Черняк, означава създаването на нов тип речник по лингвокултура, представящ в речникова форма съдържанието на културни феномени). *Приложението* към монографията, съдържащо авторски модели на упражнения, представлява съществен приложен принос за лингводидактиката.

Другите публикации по тематиката на конкурса могат да бъдат разпределени в три проблемни области. *Първата* се отнася до вербализацията на културната памет през призмата на лингвокултурологията и прецедентологията като подчертава потенциала на лингвокултурните единици като ресурс в методиката на преподаване на руски език като чужд (статии № 1, 2, 3, 4, 12, 14, 15 от Списъка). *Втората* проблемна област, в която работи кандидатката, е съчетаването на традиционни с нестандартни технологии в процеса на изучаване на руски език като чужд с възможност за трансфер на синкретизма като методически похват в практиката на преподаване на различни езици (№ 5, 6, 7, 8, 9). *Третата* сфера на научно-практическите търсения на Надя Чернева е свързана с формирането на межкултурна компетентност (№ 10, 11) – един от основните проблеми на съвременното образование. Предложени са модели на межкултурен тренинг, апробиран в чуждестранна аудитория на изучаващи руски език като чужд.

Представените научни трудове са с подчертан приносен характер и по несъмнен начин характеризират авторката им като ерудиран и прецизен изследовател. Сред достойнствата на цялостната научна продукция на кандидата следва да открийм: актуалност на научната проблематика, оригиналност на идеите, новаторски подходи за решаване на изследователските задачи, теоретична и практическа стойност на постигнатите резултати.

Приносният характер на научните трудове на доц. Надя Чернева се потвърждава и от интереса към тях: фиксирани са 28 цитата в трудовете на български и чуждестранни автори, като 6 от цитатите са в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни.

Критични забележки нямам. Препоръчвам по-нататъшните проучвания да обхванат потенциала и на други видове изкуства (живопис, кино) за експликацията на лингвокултурни

единици и обогатяването на езиковия свят на обучаемите не само по руски език като чужд, но и в ЧЕО като цяло.

Заклучение

Познавам лично Надя Чернева повече от 20 години и имам високо мнение за личните и професионалните ѝ качества като преподавател, администратор и изследовател. Но най-вече като етичен и отзивчив колега. Свидетел съм на високия авторитет, с който се ползва в средите на българските русисти и в международен план, за което свидетелстват и наградите ѝ.

Представените за оценка наукометрични показатели, постигнати от кандидата в конкурса доц. Надя Чернева, напълно отговарят на задължителните условия по ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ, както и съответния Правилник на ПУ. При изискуеми минимални 550 т. кандидатката има 965 т. В разработките ѝ има оригинални научни и приложни приноси, които са получили международно признание, като представителна част от тях са публикувани в списания и научни сборници, издадени от престижни национални и международни академични издателства.

В заключение изразявам своето дълбоко убеждение, че очертаните реални творчески постижения на кандидата и извършваната преподавателска дейност отговарят на научната област и професионалното направление на обявения конкурс. Намирам за основателно да дам своята **положителна оценка** и да препоръчам на уважаемото научно жури да **избере Надя Петрова Чернева на академичната длъжност „професор“** в ПУ „Паисий Хилендарски“ по: област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (методика на обучението по руски език).

29.08.2023 г.

Изготвил становището: .....

доц. д-р Антония Пенчева